IETS OVER CHINESCHE LOMBARDBRIEFJES.

Bij het ontpakken van eene kaveling Chinesche thee werd onlangs in eene der kisten een zorgvuldig met zijdedraad omwikkeld pakje gevonden, waaruit een achttal Chinesche briefjes te voorschijn kwamen, die, gedeeltelijk gedrukt, gedeeltelijk geschreven en van stempels voorzien, zoo veel overeenkomst met muntpapier of wissels schenen te hebben, dat de vinder begreep, nadere inlichting deswege te moeten inwinnen. Zoo kwamen deze briefjes in handen van schrijver dezes, en het bleek nu, dat de gewaande muntbiljetten — lombardbriefjes waren, bij ongeluk onder de thee geraakt en zoo te Amsterdam beland. De panden zijn reeds twintig jaren verstaan, en de briefjes van geene waarde meer. Daar evenwel hun inhoud de voorwaarden doet kennen, waarop banken van leening in China hare zaken doen, zoo mag het niet ongepast zijn, den tekst van een dusdanig briefje hier mede te deelen en eene vertaling met eenige toelichting er bij te voegen.

De tekst is in het oorspronkelijk blaauw en zeer slordig gedrukt; de getallen en de dagteekening zijn met het penseel zwart ingevuld, en met daaroverheen gedrukte roode stempels tegen vervalsching beveiligd. Ieder briefje wordt eerst in duplo geschreven, en dan een er van afgeknipt, dat de inbrenger van het pand ontvangt.

TEKST VAN EEN CHINEESCH LOMBARDBRIEFJE.

長	出入官錢 任從揀攔	源	字	號	暫押本錢	當面訂明利息大小參分行算准參個月爲滿如過 期不贖任從賣倘來歷不明及虫傷鼠咬霉爛等情 各安天命與本押無涉 認票不認人 此照	道光 式拾壹年 月 日 票

VERTALING.

Letter N^o. ¹TSCHANG YUEN. ²

Het rijksgeld mag bij uitgave en ontvang worden uitgezocht ³.
 Kapitaal van het tijdelijk pand ⁴.

Men heeft onderling begrepen en verstaan, dat het bedrag van den interest op 3 ten tien (= op 30 ten honderd) berekend en in drie maanden vol is [d. i. vervalt]. Als na dezen termijn [het pand] niet gelost is, staat het vrij het te verkoopen. Mogt het gebeuren, dat het onklaar, of door wormen of muisen beschadigd, of door vochtigheid verrot bevonden wordt, dan zal men in 's Hemels wil berusten, en de bank is er niet bij betrokken. Men erkent alleen het briefje, maar geen persoon.

Aldus uitgevaardigd in het 21ste jaar van Tao-Kuang [1841] maand, dag.

Woordelijk van gelijken inhoud is een ander briefje van een pandjeshuis, dat zich onder de firma: Lombard van geassocieerde opkomst ⁵ in eene straat van dien naam buiten de Vredepoort [Thai p'hing mun] — de stad is niet genoemd, — bevindt. Aan het hoofd van dit briefje staan de woorden: têng heù pŭ schŭ ⁶, d. i. achter lamplicht niet lossen. Zij verwittigen den houder, zich bij dag aan te mel-

¹ Het nummer van het pand voluit geschreven.

² D. i. Lange bron, de firma van den lombardhouder.

³ D. i. Men mag wederkeerig slecht geld afwijzen.

⁴ Opgave van het op het pand geleende geld.

⁵ 聯興當 ⁶ 燈後不贖

den. Ook die firma trekt een driemaandelijkschen interest van 30 ten honderd, en gaat tot den verkoop van het pand over, wanneer het na dien termijn niet gelost is.

Er zijn ook twee briefjes van eene derde instelling van dien aard, van de "*bank van gelijke verdienste*"¹, voorhanden. Ook zij eischt eene driemaandelijksche rente van 30 ten honderd, en behoudt zich het regt voor het pand te verkoopen, wanneer het drie jaren gestaan heeft.

Voor zoo ver wij weten, staan in China de banken van leening niet onder gouvernements-toezigt; het Chinesche gouvernement heeft er nog geen monopolie van gemaakt, en bijaldien het er bij betrokken is, dan zal die inmenging op niets anders neêrkomen, dan dat de Keizerlijke prefect der plaatse zich persoonlijk nu en dan een gedeelte der winst toeëigent. Het predicaat, dat de bank van leening eene openbare inrigting is, door de regering eens lands of eener stad tot voorkoming van woeker gevestigd, is op de in China bestaande pandjeshuizen niet van toepassing. Daar trekt de bankhouder 120 pCt. jaarlijksche rente van een uitgeleend kapitaal, terwijl men bij ons 9 tot 12 pCt. rekent, hetgeen noodig is tot goedmaking van de renten van het kapitaal en van de kosten van administratie. In China wordt het pand, wanneer het na drie maanden niet gelost is, ten voordeele van den pandhouder verbeurd verklaard; bij ons kan het eerst na verloop van 15 maanden, ingeval de rente niet betaald wordt, in openbare veiling worden gebragt, en de meerdere opbrengst, na aftrek van het voorgesloten kapitaal met de renten, staat twintig maanden lang ter beschikking van den eigenaar van het lombardbriefje. Bij ons wordt het pand op het af te geven pandbriefje gequalificeerd; in China wordt slechts een nommer opgegeven, en wanneer iemand een juweel, dat hij voor 10 taëls verpand heeft, lossen wil, en hij in de plaats daarvan op een nommer af een klee-

¹ 同德當 T'ung tē tang.

dingstuk, dat één taël waard is, ontvangt, zoo moet hij in deze "*onklaarheid*", volgens de bewoording van het briefje, als "*in 's Hemels wil, berusten.*"

Uit deze weinige opgaven blijkt, dat het houden van pandjeshuizen op Chinesche voorwaarden eene winstgevende zaak is, en ook in den smaak vallen moet van een Chineesch rentenier, daar hij zijn geld niet in staatspapieren beleggen kan. De Regering van Nederlandsch Indië handelt dus allezins in het belang der bevolking, doordien ze het houden van pandjeshuizen in Indië niet vrijlaat, maar aan bepaalde voorschriften onderwerpt.

Wie zich eenig denkbeeld wil vormen van den voet, waarop lombardiërs in China leven, die leze de beschrijving, welke een lid van de jongste Fransche ambassade in China ¹ van de buitenplaats van een dier heeren geeft. Die man had, naar zijne eigene verklaring, een jaarlijksch inkomen van 30,000 taëls (210,000 francs), en om in zijne verfijnde vermaken niet te worden gestoord, was hij naïf genoeg, boven den ingang van zijn Buitenzorg het opschrift te plaatsen: "Wie hier binnentreedt, late haat en afgunst buiten." — Tegenover het voordeel, dat deze nering aanbrengt, staat intusschen ook het gevaar, dat bij de minste opschudding de monts de pitié het eerst door het roofzieke graauw worden aangevallen en geplunderd. Ook hiervan deelt de schrijver van de aangehaalde "*Souvenirs de l'expédition de Chine*", blz. 49, een karakteristiek staaltje mede.

LEIDEN, October 1861.

J. H. *Hoffmann*

¹ "*Souvenirs de l'expédition de Chine. Un voyage à Pé-Kin, par Georges de Kéroulée, attaché à l'ambassade extraordinaire de France en Chine (1860—1861).*" Paris, 1861. Blz. 23.

NB. Door een toevallige omstandigheid is bij de "Beschrijving van de rijstkultuur", in ons vorig nummer opgenomen, vergeten op te geven, dat de inzender is de Heer Mr. G. T. H. HENNY, vroeger controleur te Pamalang, die ook de aantekeningen bij dat stuk heeft geschreven.